

проф. др *Желимир КЕШЕТОВИЋ*
Факултет безбедности Универзитета у Београду

Приказ уџбеника
Безбедност у ванредним ситуацијама
аутора проф др Драгана Млађана

У издању Криминалистичко-полицијске академије у Београду изашао је уџбеник *Безбедност у ванредним ситуацијама* аутора проф. др Драгана Млађана. Уџбеник је написан на 457 страница и организован у седам поглавља:

- Ванредне ситуације, катастрофе, кризе, одрживи развој: појмовна одређења и класификације;
- Опасност, повредивост и последице ванредних ситуација;
- Организованост и припремљеност субјеката државе за ванредне ситуације;
- Смањење ризика и ублажавање последица ванредних ситуација;
- Заштита становништва у ванредним ситуацијама;
- Одговор и опоравак од насталих ванредних ситуација;
- Међународна сарадња у области заштите и спасавања у ванредним ситуацијама.

Аутор је свеобухватно приступио проблему ванредних ситуација и учинио велики и хвале вредан напор да овако обимну материју дестилује, синтетизује и прикаже у уџбеничкој форми. Структура уџбеника је добро и логично постављена почевши од појмовног оквира, преко описа целог низа опасности до презентирања институционалног одговора на ванредне ситуације, редуције ризика и заштите становништва до повратка у нормалу и међународног институционалног оквира за реаговање на ванредне ситуације.

Што због младости наставно научне дисциплине, што због комплексности и мултидисциплинарности феномена, вероватно да нема области у којој влада таква терминолошка збрка и концепцијски галиматјас као кад је у питању кризни менаџмент/менаџмент катастрофа/управљање ванредним ситуацијама. Упркос томе проф. Млађан се храбро и прилично вешто ухватио у коштац са овим проблемом и покушао да разграничи ванредну ситуацију од ванредног догађаја, кризе катастрофе и доведе их у међусобну везу. Исто важи и за појмове ванредног стања и ванредне ситуације који се често бркају од стране лаика, па и медијских посленика. Извршена је и класификација ванредних ситуација по различитим критеријумима (фазе развоја,

брзина ширења, обиму/размерама, пореклу/узроку настанка и по учесталости) и презентирани су основни теоријски модели удеса и катастрофа техногеног карактера као и, данас незаобилазни, концепт одрживог развоја.

Након дефинисања појма опасности уопште, описане су природне елементарне непогоде (литосферске, атмосферске, хидросферске и биосферске) и техничко-технолошке и друштвене опасности. Даје се и осврт на глобалне проблеме (демографски раст, еколошке проблеме, климатске промене и оштећења озонског омотача, проблем обезбеђења хране и воде и измена културних традиција) као извор ванредних ситуација и криза. Све ове опасности се доводе у везу са повредивошћу/рањивошћу која се рашчлањује на саставне елементе и детаљније објашњава. Најзад, елаборирају се директне и индиретне, материјалне и нематеријалне, примарне, секундарне и терцијарне последице опасности.

У одељку *Организованост и припремљеност субјеката државе за ванредне ситуације* посматрају се нормативно правни и организационо-институционални и технолошки аспекти и место и улога целог низа субјеката у систему заштите и спасавања.

Четврта глава уџбеника представља основне елементе управљања ризиком/риск менаџмента па тако објашњава перцепцију, мониторинг и управљање ризиком.

Пета глава излаже проблематику заштите становништва у ванредним ситуацијама и у том контексту обрађује осматрање, рано упозоравање, обавештавање и узбуњивање становништва у ванредним ситуацијама, средства колективне и индивидуалне заштите, евакуацију становништва, прехранбену безбедност, заштиту од психолошког деловања, пожара, РХБ опасности као и заштиту културних добара.

Као што се у другом одељку излажу опасности тако се у шестом презентирају начини отклањања последица ванредних ситуација изазваних различитим опасностима, али и проблеми као што су медицинска помоћ и кризно комуницирање односно информисање.

У последњем одељку разматрају се наднационални (глобални) институционални аранжмани за управљање ванредним и кризним ситуацијама.

И из овако сумарно приказаног садржаја се види ширина обухвата ове књиге. Чини се да би свако од поглавља могло да буде предмет посебне монографије. Веома умешно, проф. Млађан се код сваке од тема држао "средњег домета." Није био ни штур и кратак у стилу лексикона или енциклопедије, а није отишао у ширину и предуго елаборирање проблема, што није било нимало лако. Како код тема код којих је "на свом терену" и које га вуку да иде до детаља, тако и код

оних које су му мање блиске па мора да тражи додатне изворе да надогради основне информације. Цео материјал је веома добро систематизован, у мери у којој је то било могуће проблеми су приказани сликовито, очигледно, поткрепљено бројним подацима, табелама, сликама, мапама графиконима и статистичким подацима. Аутор је консултовао чак 306 домаћих и страних актуелних извора које је коректно навео у попису литературе. Одсуство сујете, осећај одговорности и стваралачки немир навели су га да се консултује са колегама и експертима за поједине области, будући да је немогуће да појединац добро познаје тако широку лепезу феномена. Све је то резултирало веома вредним рукописом који ће постати незаобилазна литература за свакога ко се бави кризама, катастрофама и ванредним ситуацијама.

Рад је писан јасним језиком и адекватним стилем, разумљивим за читаоце. Кроз јасан и прегледан ток излагања у раду је изложен низ релевантних научних и стручних информација које су систематизоване, уопштене и повезане у компактну целину што даје солидну основу за будућа истраживања.

Књига „Безбедност у ванредним ситуацијама“ проф. др Драгана Млађана, урађена је у складу са академским стандардима и у њој су систематизована постојећа научна знања и у том погледу, рад представља допринос наукама безбедности. С друге стране задовољава и све педагошке стандарде и критеријуме који се траже од универзитетског уџбеника. Сигурно је да се ради о књизи коју студенти неће бацити кад положи испит, већ ће јој се током каријере често враћати. Уколико буду радили у области ванредних ситуација неће је ни склањати са својих радних столова.